

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ НИШ

ПСИХОЛОШКИ АСПЕКТИ ПУШЕЊА ДУВАНА

Дете у раном детињству не користи цигарете, што значи да оне нису неопходне. Са пушењем цигарета се почиње најчешће у периоду пубертета, јер млада особа тада трпи драматичне промене, како свога тела, тако и своје психе.

Пушење је последица тајанствених несвесних механизма и међуигре принципа танатос (деструкције) и принципа ероса (животне енергије). Последица је реактивирања оралне фазе, као једне од најранијих фаза развоја личности, кроз коју особа пролази у периоду током прве године живота. Та фаза може да се понови и у старијем узрасту, али сада у новонасталим околностима.

Наиме, неадекватан ангажман мајке у том периоду фиксираће либидо у оралној фази, што ће бити један од услова касније регресије. Околности са којима се тинејџер по први пут сусреће, уколико нема довољну јачину личности (што је и разумљиво у том периоду), условљавају несвесну регресију либида. Као последица тога се јављају они видови понашања који могу да смање наступајућу напетост и анксиозност (страх). Пушење, као стимулација оралне регије, се у том тренутку чини као добра могућност адаптирања на нове захтеве тела и друштва који се стављају пред младог човека.

Можемо говорити о пушењу цигарета и као бунту младог човека према светоназорима родитеља или друштва у целини, посебно ако су родитељи били строги и нефлексибилни у васпитању.

Мисли, са којима се млади срећу и којима у недостатку потпуније анализе стварности, како сопствене тако и објективне, потпуно верују, често има за последицу пушење цигарета као понашајну реакцију.

Мисли младог човека о неадекватности, неуспешности и невољености, које генеришу напетост и стрепњу, могле би се смањити спољашњим аспектом особе која цигаретом компензује све то, јер у друштву вршњака бива перципиран као старији, озбиљнији а можда и опаснији.

Бихејвиористичка теорија заступа учење по моделу. По овој теорији, дете види како родитељи или друге особе од значаја за дете (ако којим случајем родитељи нису присутни у васпитању), пуше, те и оно креће са том активношћу. Дете верује да одрасли неће радити нешто аутодеструктивно (што може угрозити њихово здравље и живот).

Личност је у сталној динамици и не може да стагнира. Или ће ићи напред, у прогресију, или назад, у регресију. Или ће превладати танатос (деструкција) или ерос (живот). Пушење не би било толики проблем, да није повезано са многим другим болестима као што су карциноми плућа и дисајних путева, обољевање кардиоваскуларног и цереброваскуларног система. Да ли ћемо бирати живот, лимитирање свакодневних активности, или неминовну смрт зависи од нас.

Аутор текста: Др Александар Стојичић, специјалиста психијатрије

